

PROGRAM

Domenico Scarlatti
(1685-1757)

Tre sonater

*Sonate i D dur K 443 - Sonate i Cis mol K 247 -
Sonate i G dur K 103*

**Thomas Agerfeldt
Olesen** (1969)

Seks sonater (2007/2008)

Skrevet til Thomas Hell

*Allegro molto – Allegro – Cantabile –
Prestissimo – Pastorale - Allegro*

Domenico Scarlatti
(1685-1757)

Tre sonater

*Sonate i D mol K 213 - Sonate i A dur K 208 -
Sonate i A Dur K 114*

PAUSE

György Ligeti
(1923-2006)

Etuder for klaver

*VI Automne à Varsovie (1985) –
VIII. Fém (1988)
II. Cordes à vide (1985)
XIII. L'escalier du diable (1993)*

Robert Schumann
(1810-1856)

Kreisleriana (1838)

*1. Äusserst bewegt – 2. Sehr innig und nicht zu rasch –
3. Sehr aufgeregt – 4. Sehr langsam – 5. Sehr lebhaft –
6. Sehr langsam – 7. Sehr rasch – 8. Schnell und spielend*

Pianisten Thomas Hell har et usædvanligt bredt repertoire. Udover standardrepertoiret er han særlig kendt for opførelser af musik fra det 20. århundrede. Han har indspillet en række CD'er heriblandt en med klavermusik af Eduard Steuermann for hvilken han modtog ”Jahrespreis der Deutschen Schallplattenkritik” 2010. Han har også indspillet Ligetis samlede ”Etudes pour piano”, hvoraf nogle er på aftenens program. Thomas Hell har vundet flere tyske og internationale priser. I 2016 blev han professor i klaver og klaverkammermusik ved Hochschule für Musik Mainz.

Domingo Scarlatti er født i Napoli i 1685, samme år som Bach og Händel. Han var søn af komponisten Alessandro Scarlatti. Udover at være en bemærkelsesværdig cembalist fulgte han i faderens fodspor med at komponere vokalmusik som operaer, oratorier, kantater og messer. I 1720 bliver han ansat ved hoffet i Lissabon som hofcembalist og lærer for den otteårige prinsesse Maria Barbara. Da prinsessen i 1729 bliver gift med den senere spanske konge, Ferdinand d. VI. flytter Scarlatti med til hoffet i Madrid, hvor han bliver til sin død i 1757. Det er ikke Scarlattis vokale værker, skrevet i Italien, som går over i historien. Det er derimod hans cembalasonater komponeret i årene på den iberiske halvø, der placerer ham blandt de betydeligste cembalokomponister. Hovedparten er skrevet til cembalo, men hans musik egner sig også godt til klaveret. Sonaterne kræver ofte en formidabel virtuositet. Scarlatti kunne lide teatraliske musikalske effekter, idet han tyede til alle slags tekniske tricks såsom oktavspring, kaskader af toner, krydsede hænder, synkoper, mystiske modulationer og dissonanser. Nogle indeholder programmatisk effekt med spansk islæt f. eks. efterligning af jagtsignaler, kastagnetter og guitarlignende spilleteknikker. Sonaterne er ensatsede og består som hovedregel af to dele, der hver for sig gentages. Han komponerede 559 sonater eller som de egentlig hedder: Essercizi. De ligner slet ikke samtidens musik. Scarlatti var forud for sin tid blandt andet p.g.a. den dristige harmonik, de originale motiver og tonale eksperimenter. De mange nye tekniske, klanglige og harmoniske udtryk foregriber ikke blot wienerklassikken men endda også nyere klavermusik.

Thomas Agerfeldt Olesen forklarer hvorledes hans sonater har hentet inspiration i Scarlattis sonater: ”De var min største inspiration, da jeg skrev de 6 sonater. Mine sonater udforsker også et meget begrænset antal musikalske ideer. Den anden sonate synes endda det er nødvendigt at udforske den første sonates materiale endnu engang, for at vise, at den første sonate ikke burde være endt, hvor den endte! Sonaterne er systematiske, som et dyr, der udforsker et ukendt område. Det betyder, at de er

systematiske uden at være videnskabelige, ligesom dyr. Undtagen den fjerde og den sjette, som er skånselsløst systematiske.”

Thomas Agerfeldt Olesen er uddannet cellist og komponist fra Det Jyske Musikkonservatorium. Kompositionsstudier hos Poul Ruders, Karl Aage Rasmussen, Olav Anton Thommesen, Henryk Gorecki i Polen og Bent Sørensen. Hans musik er blevet opført i mange europæiske lande samt Chile, Rusland og USA. Han er modtager af mange legater og priser herunder modtog han Statens Kunstfonds treårige rejselegat i 1997g, Carl Nielsen Prisen 2013, Statens Kunstfonds Pris for Musikdramatisk Komposition 2013.

Geörgy Ligeti er en af de betydeligste komponister i anden halvdel af det 20. århundrede og helt sikkert en af de mest farverige. Han flygtede fra Ungarn til Vesten i 1956 og fik kontakt til de førende inden for den vesteuropæiske avantgarde. Han blev en af de ledende skikkelser i kredsen omkring de berømte feriekurser for ny musik i Darmstadt. Ligeti viste med orkesterværket *Atmosphères* en tredje vej i nutidsmusikken mellem modernismen og neoklassicismen, en slags 'klangflademusik', hvor enkelthederne forsvinder i et stort klangligt tæppe. Senere føjedes mange andre, dybt originale, musiktyper til hans stilistiske palet, bl.a. i samlingerne af *Etuder for klaver*, en slags skole i moderne klavertechnik der rækker til den højeste virtuositet. Nogle af de 18 etuder har titler, således de fire der indgår i aftenens program. *Automne á Varsovie* (Efterår i Warszawa) er skrevet i 1985 under indtryk af undtagelsestilstanden i Polen. *Fém* er det ungarske ord for metal. Satsen bygger på akkorder med den rene kvint i fokus. *Cordes à vide* arbejder også med kvinter. Etuden er næsten Satie-agtig enkel, men udvikler sig til større kompleksitet. *L'escalier du diable* (Djævlens trappe) er en vild toccata som farer op og ned ad klaviaturet i komplekse rytmemønstre for at slutte med dundrende klokkeimitationer.

Robert Schumann har mange værker, der bygger på et litterært forlæg. I ”Kreisleriana” tager han f.eks. udgangspunkt i forfatteren E.T.A. Hoffmann’s beskrivelse af den fiktive romanfigur kapelmester Kreisler. Han beskrives af Hoffmann som en excentrisk, vild og vittig dirigent. Kreisler optræder i adskillige af Hoffmann’s bøger bl.a. ”Lebensansichten des Kater Murr” og i ”Fantasiestücke in Callots Maner”. Schumann komponerede værket i 1838 og reviderede det i 1850. Han var en stor beundrer af Chopin, som han tilegnede værket. Kreisleriana består af otte satser og hører til de smukkeste, de mest komplekse og fantasifulde kompositioner fra Schumanns hånd. E. Kullberg

MUSIKHUSET AARHUS

LILLE SAL • SØNDAG DEN 22. januar 2017

Thomas Hell klaver

**aarhus
musikforening**